

Ö-POSTEN

TIDNINGEN PÅ RINGÖN

HUR ÄR
LÄGET?

Hur är läget? Så här, ungefär.

Vi tyckte det var dags för en rejäl lägesrapport från Ringön. Det är så mycket av det vi drömt om och arbetat för som tar form just nu.

”Ok, kul, så det går enligt plan alltså?”

Absolut inte. Det är en sak vi lärt oss under åren med Saltet. Ingenting går enligt plan härute, och det är en av hemligheterna. Utvecklingen sker organiskt och ryckvis, det ligger i Ringöns dna. En sorts integritet. Ibland går det bakåt också. Det kan segla in en pandemi som sätter det mesta på paus. Någon tar ett storslaget initiativ men tappar en sug efter ett halvår. Sånt händer här.

Men det mesta går åt helt rätt håll, och det är vad Ö-Posten handlar om den här gången. Ringön är ett frö som har kraft nog att sätta Göteborg i rörelse genom att tillföra en dimension som saknas i dag. Tänk bara att 72 nya företag har slagit rot på ön sedan vi startade, de flesta med någon form av kreativ inriktning. Vi har fått igenom ett unikt regelverk där staden testat att använda tidsbegränsade bygglov på en begränsad yta. Nu är det plötsligt möjligt att öppna restauranger och barer och umgås här på kvällen.

Vega Bryggeri, var först ut med en fantastisk restaurang. Stigbergets Bryggeri öppnar sin version vilken dag som helst. Fler kommer. Allt det där kan du läsa om längre fram i tidningen. Alla framgångarna. Det roliga.

Men vi måste prata lite om motgångarna också, eller hur? Det som inte hänt, trots att vi inbillar oss att vi gjort allt.

Nej, Ringön har inte fått en egen båtlinje ännu. Vi har pratat med Västtrafik, ofta och länge och väl. Vi försökte få de stora fastighetsbolagen längs Älvstranden att gemensamt finansiera en färja. Men nix. Vi har lekt med tanken på att starta ett rederi. Vi har intervjuat en styrman och en kompis till honom som hade ont i benet men som kanske ändå skulle kunna vara däcksmän. Vi har pratat sju gånger i telefon med en kille i

Grums som ville sälja en aningens rostig båt som trafikerat Dalslands kanal. Den var så vacker.

Nej, det är inte så många fler tjejer här nu än det var när vi drog igång. De flesta projekt vi kommer i kontakt med drivs av skäggiga killar. Dock inte alla. Vi är övertygade om att tjejerna står på tur. Kanske väntar de in den nya bron. Smart i så fall.

Nej, det finns inte tillräckligt många kaféer på ön. Men fler är på G. Och glöm för all del inte Cafeterian på Ringögatan. Och Kiosken, ett av de få konstverken i stan som även serverar latte. Ibland.

Vad har varit roligast hittills? Svårt att välja, när man pratar om det mest intressanta jobb man haft. Kanske när Krax, som har bott här i 30 år, klampade in på kontoret och hojtade ”Det har hänt något sen ni kom. Vi har börjat snacka med varandra. Det har vi inte gjort så mycket förr.” Det gick rakt in i hjärtat eftersom det är precis det vi vill åstadkomma, en sammanhållning som både stärker ön och gör det trevligare att vara här.

Så småningom kommer Saltet att trappa ner och lämna över till andra eldsjälar med basen på Ringön. Det har startats en förening som förhoppningsvis blir den sociala navet. Åtminstone två av oss blir kvar på ön, fast vi kommer att jobba med andra saker. En gång Ringön alltid Ringön.

Avslutningsvis skulle vi vilja vända oss till de som bestämmer här i stan.

Kära Göteborg,

När Saltet sjösattes gjorde vi en kort checklista med tre punkter. Så småningom blev de punkterna också en del av Vision Älvstaden vilket gjorde oss glada. Där finns de fortfarande. Men om ni, mot förmodan, inte bläddrat i den visionen på sistone så kommer här en liten påminnelse. Så här:

1. Riv ingenting på Ringön.
2. Stötta de företag som redan finns på ön.
3. Lägg till ny kreativ verksamhet på lediga ytor.

Glöm inte det.

Hej så länge. Vi syns snart.

Matilda, Filip och Red Top

Utgåva: #15 3/2020
Årgång: 5
Redaktionell produktion: Spoon
Redaktörer: Saltet & Malin Dittmer
Form: Amanda Kallin & Linn Greaker (Ringöns resa)
Tryck: Exakta print
Ägare: Business Region Göteborg AB

Omslaget

Omslaget är ritat av illustratören Marion Igarrá. För det här numret handlade det om att fånga Ringöns atmosfär genom starka färger, skapa den både kantiga och poetiska kartan och forma människornas rörelse som steg för steg gjort platsen till vad den är i dag.

Om Saltet

Saltet på Ringön sitter i det gamla saltlagret längst ner på Stålvärksgatan och jobbar med Ringöns utveckling. Självständigt men med stöd av kommunen. Business Region Göteborg är huvudman och Saltet är en del av Göteborgs 400-årsjubileum 2021.

Besöksadress: Stålvärksgatan 2, Ringön
Kontakt: info@saltet.org
saltet.org

Formgivaren

Text
Malin Dittmer

Foto
Ciaran Selwyn

”Vissa omslag växer fram nästan direkt medan det i andra fall tar lite längre tid att hitta den där riktiga Ringönkänslan.”

Hej Marion Iggorra! Du är formgivaren bakom Ö-Postens alla omslag och affischer. Hur tycker du att det har varit?

— Jag har verkligen uppskattat att jobba ihop med Saltetgänget! Som formgivare har jag känt mig väldigt tacksam över förtroendet att få testa och experimentera med olika stilar och idéer för de olika omslagen. Det har varit ganska så utmanande ibland, men vi brukar alltid lösa det i slutändan.

Hur känns det att se alla omslag samlade så här?

— Det känns fantastiskt att se hur Ö-Postens utseende har utvecklats och förändrats till något väldigt originellt. Det har verkligen varit roligt att formge varenda ett av omslagen och jag tycker att det är en fin blandning av illustrationer och fotomontage. Alla är unika.

Berätta hur ett omslag växer fram.

— Allt börjar med en brief från Saltet, som bland annat handlar om innehållet i tidningen och vilken årstid den ska komma ut. Jag gör lite

research och en del skisser tills jag hittar ett par som känns rätt. Sedan börjar jag formge utifrån skisserna och testar olika färger och strukturer. Vissa omslag växer fram nästan direkt medan det i andra fall tar lite längre tid att hitta den där riktiga Ringönkänslan.

Du bor ju på Irland, hur fungerar det att visualisera en känsla för en plats du inte är på rent fysiskt?

— Jag har faktiskt varit en del på Ringön. För några år sedan när jag jobbade på Kokokaka. Jag gillade verkligen atmosfären, en slags vild industrialiserad plats där så mycket kan skapas. Vilket ju också görs. Det känns nästan som att en del av mig är kvar där och Saltet håller mig ständigt uppdaterad om vad som är på gång.

Vad är Ringön för dig?

— Det är nästan som en liten familj. En kreativ hubb med massor av entreprenörer som vill förändra saker och göra Ringön till en mer intressant plats där alla är välkomna! ●

Många fastighetsägare och företag på Ringön engagerar sig i bussen. Karin Persson som sitter på Stålvärksgatan ligger exempelvis bakom bussens grafiska profil.

RINGÖBUSSEN

Ringön kommer att få en egen busslinje. Under sex månader ska den transportera folk från centrala stan till ön och tillbaka igen.

Efter månader av planering, samtal, upphandling och provkörning är det nu klart att Ringön får en ny busslinje. Det är ett initiativ från Saltet tillsammans med Fastighetsägarföreningen och ett stort antal verksamheter på ön som gör detta möjligt. Hela tanken med bussen är att testa vad en trygg och säker transport kan göra för utvecklingen av Ringön och dess verksamheter.

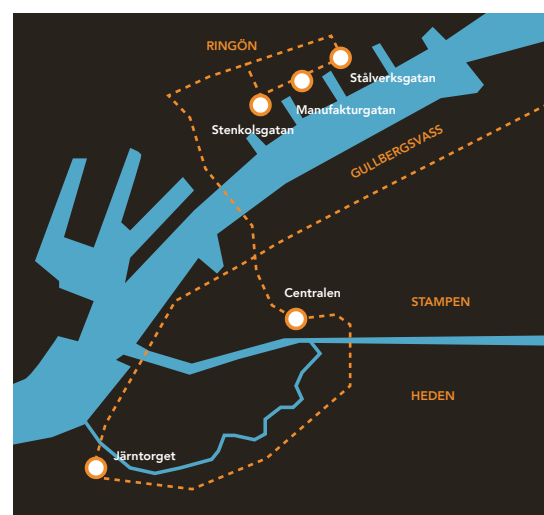
Alla som är verksamma på ön vet att det är en utmaning att ta sig till och från Ringön på kvällar och helger när industribussen slutat gå och att det kan vara en uppförsbacke att våga starta en ny verksamhet som vänder sig utåt. Då kan bussen vara en viktig faktor.

Bussen ska gå under sex månader och trafikera centrala stan med två stopp, Gustav Adolfs

torg och Järntorget och med tre stopp på Ringön, Stenkolsgatan, Manufakturergatan och Stålvärksgatan. Den kommer att köra torsdag-lördag mellan 17.00 och 01.00.

Busshållplatserna byggs och placeras ut av verksamheterna på Ringön. Mysiga och vattenskyddade. En resa tur och retur kostar 25 kronor och man ska kunna betala med swish. Tanken är även att det ska finnas kort för hela perioden. Priser för det kommer längre fram.

Den stora frågan som inte är löst än är när bussen kan ha sin premiärtur. Pandemin ställer till det men så snart det ljusnar kommer bussen börja rulla. Förhoppningen är att testlinjen leder till att Ringön får en bättre kollektivtrafik i framtiden. ●

↓
RINGÖBUSSEN
Hållplatser: Gustav Adolfs torg, Järntorget, Stenkolsgatan, Manufakturergatan, Stålvärksgatan
Tider: Torsdag-lördag kl. 17.00-01.00
Pris: 25 kr tur och retur

Att det alltid händer grejer på Ringön råder ingen tvekan om. Men nu händer det faktiskt lite mer än vanligt. Vi har besökt inte mindre än sex ställen som alla har för avsikt att fylla Ringöns kvällar med liv och rörelse.

SAKTA OCH SÄKERT

Hos Stigbergets Bryggeri ska gästerna kunna sjunka ner i ett bad innan eller efter de äter middag, går på en spelning eller ölprovning. "Vi närde en dröm om att man skulle kunna sitta och mysas i en pool. Så det är byggt nu", säger Nils Hultkrantz.

Bryggeriet på Ringön blir Stigbergets experimentbryggeri där man brygger lite mer specialöl. Det kan vara mörkt eller surt, sådant som de inte nödvändigtvis säljer i så stora volymer.

Lucas Monryd, Nils Hultkrantz och Andreas Görts stortrivs i de nya lokalerna. "Vi tyckte om den här platsen så oerhört mycket, det känns precis som den miljö vi vill vistas i själva och då är det där man ska lägga sitt bryggeri - vid vattnet", säger Nils.

STIBERGETS BRYGGERI

Ringön är redan på flera sätt en alldeles speciell plats. Men i och med Stigbergets Bryggeris stora planer finns snart möjlighet att bocka av ännu ett unikt koncept – bryggeri med bad. Och så mat och musik då.

Nere vid vattnet på Stålvärksgatan ligger den delvis nybyggda lokal som gjorts om med Stigbergets verksamhet i åtanke. En bryggardröm i mintgrönt och danskt tegel, vägg i vägg med en tusen kvadratmeter stor äldre lagerlokal där det i dag experimenteras med olika sorters öl, men som i framtiden ska bli restaurang, kanske scen, kanske plats för festival.

— Det var en glidande process, att det blev ett nybygge av halva lokalen. Vår hyresvärd Sälta Fastigheter fick förlängt arrende och vågade då satsa på det vi var intresserade av. De har varit måna om att bygga i gammal stil, att bygga något vackert för hantverksverksamhet. Vi var väl egentligen beredda på att flytta in som det var, men i dag är jag väldigt glad att det blev så här, det blev väldigt bra, berättar Nils Hultkrantz, en av bryggeriets ägare.

När vi kliver in i lokalen, som är fylld av den

maltiga doft som numera kännetecknar allt fler lokaler på Ringön, fungerar en av de tre poolerna vid ena väggen som ett tillfälligt kontor. Det var inte planen från början. Här ska gäster kunna sjunka ner, eller vada runt om man så vill, i ett bad innan eller efter man äter middag, går på en spelning eller ölprovning.

— Vi närde en dröm om att man skulle kunna sitta och mysas i en pool. Så det är byggt nu, men det ska appliceras lite teknik för att vi ska kunna använda det. Sedan kommer vi hålla på med ölprovningar och bryggerinära ölservering i någon form. Vi har även haft ganska vidlyftiga planer på ölfestivaler, musikfestivaler eller olika kulturella evenemang. Men vi har fått backa lite i de ursprungliga drömmarna och idéerna till något mer realistiskt, säger Nils.

Fram till sommaren är det egentligen bara att avvakta, få alla tillstånd på plats och sedan rulla ut

verksamheten i makligt tempo. De stora drömmarna kanske får ta form efter hand.

— Den ursprungliga drömmen är en plats och en scen för kultur. Men vi kanske börjar med en vanlig publik restaurang med god och spännande mat. Sedan får vi följa med lite i utvecklingen på Ringön och bygga på verksamheten allt eftersom folk letar sig hit. Jag tror starkt på att utvecklingen kommer att ge sig själv, det har bara precis börjat. Många är intresserade och dyker det dessutom upp bättre kommunikationer så kommer folk att dra sig förbi och titta in på en öl. Vi vet inte när, men det är ingen stress nu. Viktigast för oss är att brygga öl och hitta en spännande nisch här, säger Nils.

Bryggare Andreas Görts visar runt i de stora lokalerna. I dag är det i bryggeriet rengöring av maskinen som förpackar ölet på burk. I lagerlokalen står träfat för suröl uppradade. Där har de mer plats än de behöver.

— Coronaåret har varit lite som att slänga

in en boomerang i ett svart hål, vi får se vad som kommer tillbaka, säger Andreas, som ändå ser att man är på rätt plats när omständigheterna väl tillåter dem att fullfölja sina planer:

— Det enda jag lärt mig genom att vara delägare i restauranger är att det är hopplöst snabbt vad som fungerar och inte. Men gör man en muntlig studie om intresset för Ringön så verkar det inte som att man behöver vara så orolig.

Vilka kommer att bli er publik?

— Jag tror att de som vill ha ett utflyktsmål eller en unik upplevelse alltid kommer att hitta till oss. Men för att det ska bli kommersiellt framgångsrikt så behöver det här bli en väletablerad plats, både för göteborgare och besökare. Och det tror jag att det kommer bli ändå. Här finns en väldigt göteborgsk miljö. Bland annat tack vare Gotenius varv så finns en närhet till vad Göteborg en gång var, hamn- och varvsstaden. Det är något fantastiskt

”Det kommer innehålla öl, musik och bad. Allt som är kul!”

STIBERGETS BRYGGERI
Verksamhet: Bryggeri och så småningom bad, bar, mat och scen. Med mera.
Adress: Stålvärksgatan 2.
Öppnar: Bryggeriet är igång, servering hoppas man komma igång med i maj 2021, beroende på hur coronalaget utvecklar sig.

över att det fortfarande finns och existerar, det är inget museum. Det är något vi gillar som jag tror att många kommer att uppskatta, säger Nils.

Efter att ha drivit Hagabions Café i inte mindre än 14 år, har en del värdefulla lärdomar dragits. Bland annat att man inte behöver ha ett all för färdigt koncept. Bryggeriet startade som ett sidoprojekt som sedan fått eget liv.

— Vi har hela tiden en strävan efter göra roliga och fantastiska saker, och våra verksamheter har vuxit fram utifrån att vi har sett saker hända längs vägen. I det här fallet får vi hitta in lite i vad Ringön är för oss, vad är Stigbergets på Ringön och vad kan det användas till? Vi får öppna försiktigt, kolla vad vi får för respons och bygga upp något steg för steg. Hellre bygga något långsiktigt framgångsrikt än att haussas upp det i början. Men det kommer innehålla öl, musik och bad. Allt som är kul!

→

IVANS PILSNERBAR

Om man lägger ihop allt som Ivan Larsson tycker om och stöper det i form av en bar får man följande: en pilsnerbar med fokus på visuell konst och dans, och med italiensk mat på tallrikarna.

En stor del av projektet är elektronisk musik, pilsner och projektioner, berättar Ivan när vi möts i hans studio ett stenkast från Ringön, som är något av en försmak på hur baren kan komma att se ut och kännas.

Förutom krogräv, enligt egen utsago, har Ivan även varit dansare – den som följer honom på Instagram känner till hans skuggdans. Skärmen han dansar bakom kommer att bli en vägg i restaurangen. Bakom den kommer en 100 kvadratmeter stor musik- och visual arts-studio breda ut sig.

— Tanken är att kunna erbjuda något mer till musiker och konstnärer än bara en spelning, säger Ivan.

Och så pilsner, mat och dans till besökarna då. Att det skulle bli en pilsnerbar är en idé som vuxit fram under flera år.

— Vi tyckte det var brist på pilsner. Det har varit så mycket stora ipor, stouts och grejer, och dricker man det ett tag så vill man till slut bara ha en enkel pilsner, säger Rasmus Herbertsson, andra halvan av duon bakom pilsnerbaren.

De bägge träffades i just ölbranschen. Rasmus var med och startade baren Omnipollos hatt i Stockholm och har jobbat på populära Akkurat. Ivan har i sin tur jobbat många år på Stigbergets

Bryggeri men träffas i dag på O/O Brewing, vars lokaler hans studio är en del av. Pilsnerbaren är även en satsning i samarbete med just O/O.

— Det är en given succé, alla blir glada av pilsner, fyller Ivan i.

Men från början var det inte alls tänkt att den givna succén skulle drivas på Ringön. Tvärt om ganska långt därifrån. Allt var klappat och klart för att öppna en bar i Köpenhamn, krögarna var redo att byta hemstad och papperen skulle precis skrivas på när coronapandemin bröt ut.

— Livet stannade upp en sekund, vi fick tänka om helt. Ringön har varit en tanke från min sida länge, jag har spanat åt det hållet. I dagsläget skulle jag säga att det här är mycket bättre än Köpenhamn. Hyrorna är lägre, vilket gör att vi kan ha en större lokal och större frihet att göra vad vi vill, säger Ivan Larsson.

Förhoppningen är att kunna slå upp dörrarna i april, om allt rullar på som det ska. Då har de förhoppningsvis sällskap av fler tillskott på Ringöns bar- och restaurangscen.

— Ensamman klarar vi oss inte, vi är beroende av att det händer mer. Gemenskapen som vi är en del av innan vi ens öppnat, om vi löser den så löser vi Ringön. Jag tror att det finns potential till att bli ett kulturellt centrum, men man måste göra något

utöver det vanliga för att få hit folk.

I april är en kväll på uteserveringen heller inte omöjlig. Även om fokus ligger på elektronisk musik, är det inte en klubb man är ute efter att vara. Snarare stället du är på precis innan det är dags för klubben.

— Vi vill vara stället mellan bar och klubb, en pre-klubb. För den som gillar bra dansmusik men kanske inte är 20 längre, säger Rasmus.

— Man kan också spendera en hel dag här. Börja tidigt, kaka lunch och sitta ute vid vattnet och tjöta om det är bra väder. Lite biergarten på dagen och ju mörkare det blir desto intensivare blir ljuset inne och ute. Lite mysigare och busigare, det är vad vi hoppas på, säger Ivan.

IVANS PILSNERBAR

Verksamhet: Bar och restaurang med fokus på pilsner, italiensk mat, visual art och elektronisk musik som house och funkig techno.

Adress: Ingen klar för tillfället.

Öppnar: Förhoppningsvis i april 2021.

"Jag hoppas att det kan bli en smältdegel av allt här, att han som bor på båten där ska känna sig lika välkommen som ett av-gång från stan. Personligen gillar jag ställen som är varma", säger Fredrik Ganslandt.

HEY IT'S ENRICO PALLAZZO

Med affärsidén att göra allt som är roligt, har Hey it's Enrico Pallazzo korsat vägar med många göteborgare genom åren. Nu är det snart dags för kreatörskollektivet att slå upp portarna till sitt nya hus – dit alla är välkomna.

Det var ett par år sedan kollektivet lämnade de gamla lokalerna i Sockerbruket, och nu har man en ny plats vid vattnet: ett helt nytt hus precis i början av Stenkolsgatan, på första parkett för den som vill bevittna stadens förändring. På den fjärde och sista av de färgglada våningarna breder en 120 kvadratmeter stor terrass ut sig, där staden visar upp sig ur en vinkel som nog få göteborgare har sett den ur.

— När vi skulle flytta visste vi att vi ville ha en plats vid vatten och ett eget hus. Här fanns inget hus men det fanns en tomt med bygglov där det egentligen var tänkt att det skulle byggas ett lager. Då skulle vi gått miste om den här utsikten, huset hade knappt haft några fönster åt det här hållet, säger grundaren Fredrik Ganslandt och pekar ut över hamninloppet.

Huset är enkelt med stomme likt en lagerbyggnad och är byggt av enkla material men med finurliga detaljer. Bygget har dragit ett år över tiden, men nu har man börjat flytta in så smått. En nyhet jämfört med de gamla lokalerna är möjligheten att välkomna likasinnade som vill köra sin egen grej utanför kollektivet.

Letar man sig ner en våning hittar man ett antal kontorsrum som väntar på att fyllas med just allt som är roligt och kreativt.

Ytterligare en trappa ner sitter kärntruppen själva och jobbar och ner på bottenvåningen, ja där kan vad som helst hända.

— Bottenvåningen ska vara ett torg. En plats där det händer saker. Det kan vara konserter, bröllop, konstutställningar, föreläsningar, en comedyclub eller bara en plats där du kan sitta med din dator för en dag. Ytan är en canvas. Vi kommer att vara lite mer publika än vi varit tidigare, då var våra arrangemang alltid med slutna sällskap av tillståndsskäl, säger Fredrik Ganslandt och påminner om att Enrico Pallazzos devis alltid varit "till vem som helst till vad som helst". Och Ringön är en perfekt plats för den som inte vill definiera sin verksamhet allt för mycket.

— Ringön är inte klart, den är mittemellan två identiteter. Från en plats för industri till något annat, säger Fredrik.

Är det viktigt att det finns utåtriktade verksamheter på Ringön?

— Det är viktigt ifall man har en idé om att området ska vara en plats i staden man kan gå till och vara på. Har man den ambitionen så behövs sådana som oss. Det som är bra med oss och exempelvis Vega och Stigbergets är att vi har andra

HEY IT'S ENRICO PALLAZZO

Verksamhet: Kreatörskollektiv med kafé, filmstudio, arbetsplatser, ateljé, bar, catering, bio, festvåning, konferens, med mera.

Adress: Stenkolsgatan 1A.

Öppnar: 2021 eller i takt med att allt faller på plats.

primära intäktskällor. Vi står inte och faller med att någon kommer och köper en kaffe eller inte. För dem som måste ha folk hit, som en restaurang, är det bra om det är lite av ett kluster så att man inte behöver ta hela ansvaret för att göra en perfekt kväll.

Om man skulle få till en perfekt kväll hos Enrico Pallazzo då, hur skulle det se ut? Det går inte att förutse, eftersom det är det oväntade som är målet.

— Det är en dag när man blir överraskad. Man kanske bara kommer hit för att sitta med en kopp kaffe och skriva, så dyker det upp någon som spelar live oannonserat och man ringer hit några kompisar. Sedan slutar det med att man sitter femtio pers i solnedgången och dricker öl och det känns helt magiskt. →

"Vi vill vara stället mellan bar och klubb, en pre-klubb."

Att det skulle bli just en pilsnerbar är en idé som vuxit fram under flera år, men duon bakom baren tyckte det var brist på pilsner. "Det är väl allas dröm, att ha en bar!" menar Ivan.

"Den miljön och den sköna vibben som finns här försöker man på andra ställen återskapa på artificiell väg. Men här finns den. Hela Ringön andas genuinitet, det är viktigt för oss", menar Claes Ljunggren.

VEGA BRYGGERI

Vega Bryggeri kan med sin rymliga lokal och soliga uteservering vid kajen stolt säga att de är både en av de största – och de första, när det gäller kvällshäng på Ringön.

Brygga började Vega göra på Ringön redan 2010, och i mars 2017 slog portarna upp till lokalen som i dag är bryggeri i kombination med lunch, after work, spelningar, events och snart även arkadhall.

Har man en 350 kvadratmeter stor lokal så kan också fantasin få flöda lite fritt. Intill det öppna köket står i dag bryggtankar, som snart ska få flytta ut till förmån för flipperspel och andra arkadspel. I andra änden av rummet ligger scenen, vid långbord framför sitter just denna fredag spridda gäng med lunchgäster. Fina dagar är uteserveringen en av Göteborgs mest solsäkra, vilket fler och fler göteborgare snart lär få upp ögonen för.

— Ambitionen är att vara en levande kvälls- verksamhet som tilltalar många, med fokus på

musik, säger Karl von Spreti, säljansvarig på Vega. Fredagslunchen lanserade de i juni, mitt i pandemins topp. Mot alla odds gick det som smort. — Vi trodde inte att det var sant när vi började, alla kom! Så vi började ha öppet även på fredagskvällar och lördagar i somras och det gick bra, berättar Claes Ljunggren, vd för Vega.

Med sina tio år på Ringön är Vega en av de nyinflyttade som varit här längst. Kanske kan de nästan räkna sig till det gamla gardet snart, är nästan som "en av gubbarna som alltid varit här". Redan från början visste de att de var på rätt plats, de gillade arbetarkvarteren, företagsandan och närheten till hamnen och det göteborgska. Att låta bryggeriet växa till en mer publik plats är ett sätt att få fler att ta del av platsen, och av Vega.

— Vi kände att det vore kul att komma ut med våra produkter på egen hand, och få folk att komma till oss. Det är det personliga som gör att man knyter an. Vi hade en provsmakningsbar innan, men vi kände att vi ville ta det ett steg till. Man ska kunna dricka en hel Vegaöl, och maten är en förutsättning men också en bra kombo – vi använder oss mycket av röken, kombinationen öl och amerikansk barbeque är perfekt, säger Claes. Att fler bryggerier, barer och restauranger ligger i startgroparna är positivt, och kanske kan Vega vara de som visade vägen.

— Jag tror att många tittar på oss och väntar

”Vi trodde inte att det var sant när vi började, alla kom!”

in lite hur det går, innan man vågar ta steget själv. Någon måste vara först, så är det ju. Vi har alltid haft tron på att det kommer att funka och hoppas att den tron smittar av sig, säger Karl.

Hur ser en perfekt kväll på Vega ut?

— Knökfullt med folk och massor av den sköna vibben som jag känner att vi har. Här finns en tolerant mix av människor, det är aw-gänget från Gotenius, några barnfamiljer från Kville, lite folk med mössan på sne´ från stan. En härlig blandning. Många ställen är ganska homogena, men här får man en annan blandning, säger Claes.

VEGA BRYGGERI

Verksamhet: Bryggeri, restaurang, konsert- och eventlokal, ölguider, mm.
Adress: Manufakturatan 2
Öppettider: Fredagar 11-22, lördagar 12-22.

HJÄRTAT

Ett hamnschapp där alla som kan bete sig vänligt får plats, men där inte vem som helst får stå på scen. Hjärtat på Manufakturatan ska bli en scen för kultur – men även ett statement.

Det första som fångar ens blick när man kliver in på Hjärtat är utan tvekan den stora countrydamen i neon som hänger på väggen bredvid scenen. Hon har gjort en resa från Ringön till... Ringön. Skylten kommer från början från Göteborgsoperan där en snickare vid namn Åke jobbade, han fick den och ställde den i sitt förråd på Ringön. Men så tyckte han att den passade Sarah Klang så bra, så han skänkte den till henne och hon använde den på sin premiärspelning på Pustervik. Damen var dock alldeles för stor för att turnera med, så Sarahs far Thomas Johansson, som är ena halvan i duon bakom Hjärtat, fick den av sin dotter för att den skulle sitta som en smäck på väggen i nya lokalen.

— Så en dag stegar Åke in här i lokalen och utbrister 'där sitter ju min skylt!', och så var cirkeln sluten! Berättar Johan Red Top Larsson, andra halvan bakom Hjärtat.

Lokalen där countrydamen slutade sin resa ska, i stället för den tidigare bilverkstaden, bli en plats för olika typer av kultur. Tyngdpunkten ligger på musik, men teater, samtal, film och fester är lika välkomna. Inte mycket i den trivsamt ombonade lokalen, som dessutom doftar svagt av tjära från Claessons tjära intill, skvallrar om att här tidigare mekats med bilar. Möjligtvis gör-det-själ-v-känslan. Här är allt byggt med saker som man hittat, fått eller köpt begagnat, en detalj som i sig ger hjärta åt lokalen.

— Idén är lite att det ska kunna gå att göra detta utan att ha massor av pengar. Att visa att man inte behöver putta in hysteriska mängder pengar för att folk ska trivas. Och man behöver inte ta 89 spänn för en öl om man kan ta 42. Hjärtat är ett ställe, men även ett statement, säger Johan.

Johan Red Top Larsson: "Att vi är många verksamheter här som sätter spaden i jorden tillsammans är helt avgörande. Företag kan skicka folk på kurser i cirkulär ekonomi men här sker det redan, alla hjälps åt och kan bidra med olika saker."

HJÄRTAT

Verksamhet: Kulturscen med fokus på musik.
Adress: Manufakturatan 7
Öppnar: "Vis av erfarenhet vet vi att saker och ting tar tid, om vi har tur kanske 1 april 2021."

Även om Hjärtat kommer att vara öppet för alla att trivas på, så kommer det inte nödvändigtvis finnas något på scen för alla. Det kan låta exkluderande, men då får det vara det.

— Vår tanke är att erbjuda grym kultur brett, men det är vi som driver stället som får bestämma vad som händer på scen. På större ställen måste man tänka på vad som fungerar ekonomiskt, men här kommer vi inte ta hänsyn till annat än att det ska ligga oss varmt om hjärtat, helt enkelt. Vi tror på idén om att ha ett ställe där folk känner att man bryr sig om vad som är på scenen, säger Johan.

"Padel är bara i början av en tsunami", säger Pontus Henryz.

TVÅ FETA GRISAR

Om det är något göteborgarna visat en näst intill omätligt aptit på under senare år så är det väl lokalit bryggd öl och padel. Däremot är kombinationen av de bägge oprövad, men inte särskilt länge till.

En av de stora lokalerna på Ringögatan har den tidigare vvs-butiken börjat skifta form. I ena änden kommer en lagerlokal att bli Två Feta Grisar's nya bryggeri, vägg i vägg ska fem padelbanor breda ut sig, och längs med långsidan mot Stenkolsgatan får både ett kontorshotell och en restaurang plats. En trappa ner kommer man även att hitta en vinkällare med möjlighet till events, möten och andra aktiviteter för den som vill hyra in sig.

— För den företagsgrupp som jag är med och driver så är det optimalt att kunna ha alla verksamheter under ett tak. I dagsläget har företagsnätverket en lokal i Masthugget, padelhallar i Högbo och Delsjön och bryggeriet i Aröd. Att hitta den här typen av lokal på en mer central plats än Ringön går inte, säger Pontus Henryz, delägare i Två Feta Grisar, Padel Center Göteborg och Business & Sports Club.

En blandad verksamhet ger även en blandad publik. Under ett tak hoppas man kunna samla både öl-entusiasterna, sportfolket och businessmänniskor. — I dagsläget finns det ingen motsvarighet i Göteborg. Tanken är att folk ska känna att det är ett schysst ställe att hänga på. Och i och med att det finns så många andra aktörer här och det händer

Tanken är inte att ha öppet sex dagar i veckan på fasta tider, utan dörrarna slås upp när det händer något på scen. Sedan kan det bli många dagar vissa veckor, färre andra. Klart är i alla fall att mat och dryck ska det bli, men inte heller här är valfrihet ledordet. Men så ska det också vara ett hamnschapp, snarare än en restaurang.

— Antalet val för dig som kund ska vara så få som möjligt. För att tala klarspråk: en fatöl, en burköl från varje bryggeri på ön och två viner som är helt okej. Maten blir lite hamnbaserad, tänk smörrebröd med en twist.

Krängligare än så behöver det inte vara. Inte heller för att sätta stämningen. Vänlighet är ledordet, och så länge man uppför sig så är man välkommen och gör man inte det får man gå hem och komma tillbaka en annan dag.

— Det är väldigt basic och jag tror att det per automatik ger en skön känsla. Målet är att man ska gå härifrån och vara lycklig, kanske har man sett VM på storbild eller världens bästa honky-tonk-band som man inte kände till innan.

så mycket så kommer Ringön att bli ett grymt ställe. Spektret mellan olika lokaler är gigantiskt, förhoppningsvis kan det bli en mer integrerad del av staden men med en lite ruffigare yta fortfarande, säger Pontus som menar att visst kan man i vissa branscher vilja hålla konkurrenterna en bit bort, men i bryggerivärlden är det tvärtom.

— Och framför allt här på Ringön, ju fler aktörer som kommer hit desto bättre dragningskraft.

Kommer öl- och padelhyphen hålla i sig?

— Absolut. Intresset för hantverksöl har landat på en hög nivå och där tror jag att den kommer att stanna. Padel är bara i början av en tsunami. Nu öppnar det nya anläggningar varje månad i Göteborg, så den trenden är bara i sin linda. ●

TVÅ FETA GRISAR

Verksamhet: Bryggeri, padelhall, kontorshotell, restaurang och vinkällare.
Adress: Ringögatan 10.

Öppnar: "Vi hoppas vara igång till våren 2021, men närmare sommaren kanske är mer realistiskt."

TILLSAMMANS FÖR ÖN!

Många säger att man kan hitta precis allt på Ringön och det stämmer nog. Men man kan ändå fundera över hur en så spretig plats kan fungera tillsammans? Saltet är en länk och flera andra initiativ har kommit och gått. Gemenskapen råder det inte heller några som helst tvivel om, "fråga hos grannen" sägs lika ofta som hej på ön.

Nu till saken. Några av fastighetsägarna på ön är organiserade i en förening med fokus på mark och bygglovsfrågor. Nog så viktigt men det saknas en grupp människor som organiserar sig för de bredare frågorna. Ett område som Ringön riskerar att bli ointressant för staden och det behövs många som engagerar sig i frågor som ligger verksamheterna på Ringön närmast om hjärtat. Därför kommer här en uppmaning – organisera er!

Alla med sin hemvist på Ringön. Bygg upp ett starkt nätverk, med högt i tak, som kan hantera alla typer av frågor som rör öns framtid. Nätverket bör vara Ringöns röst i staden. Och det kan också fixa julgranen och allt annat högt och lågt som behöver göras.

Just nu håller Saltet i stafettpinnen men sedan är det upp till alla er andra att driva frågorna kring Ringön. Har du idéer?

Hör av dig till info@saltet.org

RINGÖNS RESA

I flera omgångar har vi frågat personer hur de hittade till Ringön i intervjureportaget Resan till Ringön. I det här numret vänder vi på det. På åtta extra sidor beskriver vi istället Ringöns resa. Vad har hänt hittills? Och vi börjar i ett Manifest som Saltet skrev för lite drygt fyra år sedan.

TEXT: SALTET / ILLUSTRATION: LINN GREAKER

VI SOM STARTADE SALTET PÅ RINGÖN gjorde det för att vi är övertygade om att Ringön kan sätta Göteborg i rörelse. Vi vill att Ringön blir en hamn för allt det viktiga och vackra som existerar utanför det etablerade eller i marginalen. Vi vill att det nya lever sida vid sida med allt det som redan finns här. Och det är mycket. Flera hundra företag håller till på ön.

Men Ringön är stort. Här finns plats för många fler. Det kan bli en smältdegel där massor av människor med starka idéer arbetar nära varandra, korsbefruktas och bidrar med energi till hela stan. En progressiv och uppkäftig stadsdel. Vi ser en plats som vänder sig utåt. En plats som utmanar och lockar till upptäcktsfärd, på dagen och på natten.

Den viktigaste förutsättningen för att det här skall lyckas är låga hyror och det förutsätter att de hus som finns på Ringön idag får vara kvar. I princip hela Norra Älvstranden förvandlades på bara tio år från nedlagd varvsindustri till exklusiva bostäder. Kville likaså. Vi vill att Ringön får bli någonting annat. En plats som tillför värde till Göteborg på helt andra sätt.

Det finns tomma hus på Ringön idag, men inte så många. Däremot finns det massor av tomma kvadratmeter. Stora lokaler där det står en pall med däck mitt på golvet och en låda med trasiga plastdunkar längst bort i hörnet. Det finns många övervåningar som står tomma (moderna små företag behöver oftast inte så stora kontor). Det finns lager som kanske skulle kunna ligga på ett bättre ställe, och så vidare.

Hela poängen är att de hundratals företag som redan finns här skall finnas kvar och blomstra. Det nya får finna sin plats vid sidan om. Bara då blir det en intressant och genuin mix. Made in Ringön.

Det krävs en tillåtande attityd från stadens sida. Mycket handlar om frihet och utrymme för individuella initiativ. Mer Ja än Nej. Mod att testa nya ideer. Pilotprojekt. En insikt om att allt inte behöver vara för evigt.

Ingen vet vad som kommer att hända med Ringön på lång sikt. Det enda som är säkert är att området kommer att förändras, precis som alla gamla, centralt belägna industrimiljöer, överallt i världen. Låt oss krama så mycket positiv energi som möjligt ur omvandlingen. Låt den här perioden vara länge. Låt den vara organisk. Låt utvecklingen styras av de människor som slår rot här ute. Men sätt stenen i rullning.

Finns rätt förutsättningar kommer det här att hända alldeles av sig självt. Men om vi inte skapar förutsättningarna nu så är risken stor att den här unika möjligheten passerar obemärkt. Tiden går. Och så en dag, om tio, femton eller tjugofem år så skall allt göras om.

Ringön är stort. Det är en hel stadsdel. Alla vi som vandrat i motvinden på Järnmalmsgatan en eftermiddag i november vet också att Ringön är ganska tomt. På helgerna är det helt öde, med undantag för en eller annan klubb och Smyrna Second Hand. Fler människor på gatorna kommer att göra Ringön roligare och mer inspirerande. Och tryggare. Men det förutsätter fler utåtriktade verksamheter. Utåtriktade verksamheter kräver fler människor för att funka. Ett klassiskt moment 22 som löser sig om många bidrar och vågar.

Det är vildhjärnorna, de envisa, de påhittiga, de överoptimistiska, de drömmande och de drivande öborna som kommer att göra Ringön magisk. Vi som arbetar med det här projektet bidrar bara till utvecklingen. För ja, det handlar om utveckling, en sorts utveckling som Göteborg inte sett så mycket av tidigare.

/ UR SALTETS MANIFEST 2016

DETTA HAR HÄNT

RINGKANALEN

GÖTA ÄLV

1800

I slutet av 1800-talet muddras Tingstadsvassen och det byggs en nästan två kilometer lång kanal, från Göta Älv ända till Kville. Kanalen döps till Ringkanalen och på så vis uppstår en ny ö - **RINGÖN**. Farleden är cirka 75 meter bred och 2-3 meter djup. Två broar leder över till Hisingen, en järnvägsbro och en klaffbro.

1939-1958

En del av kanalen fylls igen när **GÖTAÄLVBRON** byggs 1939 och resten av kanalen går hädan 1958. Idag är det motorvägar och järnvägsspår som ringar in Ringön i stället för vatten.

1978

RINGÖNS BILELEKTRISKA öppnar på ön.

1980

KRAX och alla hans båtar och bilar hittar till Ringön. "Det var rena slummen här på den tiden, och det var inte svårt att få båtplats. De höll på att blåstra i ett skjul och man fick pulsa i blästersand för att komma till sin båt. Men jag trivs bra. Jag slåss med ålekråkorna och fiskmåsar och matar ankorna och har ändå bara tio minuter till jobbet i stan. Jag är gammal biker liksom, jag gillar frihet". KRAX HAAKE / Ö-POSTEN #10 / 2019

1935

BOGSE SVEN AB flyttar till Manufakturergatan på Ringön. Jan Hilmersson på Bogser Sven: "Här fick vi en kaj till bogserbåtarna och mark att bygga och reparera pråmarna på. Den största lastade 2 700 ton och den längsta var 74,5 meter." Ö-POSTEN #1 / 2016

1967

BLÅ STJÄRNANS DJURSJUKHUS flyttar in i de nya lokalerna på Ringön.

1969

»Gotenius Varvs första docka byts ut mot en dubbelt så stor från Holland. **DOCKAN** finns kvar i varvets ägo än i dag, det är den man ser från Götaälvsbron". MATS GOTENIUS / Ö-POSTEN #2 / 2017

1990

BERGSTRANDS KAFFEROSTERI låg tidigare i centrala Göteborg, men när operan skulle byggas i början av 90-talet var de tvungna att flytta på sig. Kommunen gav några olika förslag och bröderna Bergstrand fastnade för Ringön. Det var både nära till kunderna inne i stan och till E6:an där leveranserna kom. Ö-POSTEN #5 / 2017

2015

I september flyttar **SALTET** in i det gamla saltlagret på Stålvärgsgatan 2 (därav namnet).

2017

- Den 27 maj är det världspremiär för **RINGÖN SWAP MEET!** Saltet ställer tillsammans med flera garage på ön till med fest och swap för alla som älskar vackra bilar och motorcyklar (och båtar!).
- RINGÖNS GRÖNA** sår de första fröna på parkeringen på Järnmalmsgatan 3. "Trettiofyra odlingslådor är beställda och efter sommaren ska Sandra Holmes börja plantera växter. Tanken är att den 600 km² stora parkeringsplatsen utanför KP Frukst ska leverera närproducerade grönsaker, örter och blommor." SANDRA HOLMES / Ö-POSTEN #4 / 2017

2020

- VEGA BRYGGERI** är de första på ön som öppnar kvällsrestaurang!
- CORONAN** tar ett grepp om världen.

2016

- FÖRSTA Ö-FESTEN!** 3 september. 15 företag på ön är med. Tanken är att fixa en rolig dag för företagen på Ringön men alla andra är också välkomna. Det blir en underbar mix! Saltet får blodad tand och sedan dess är första lördagen i september bokad för Ö-fest. 2019 är över 50 företag på ön med och tusentals människor går Järnmalmsgatan fram och tillbaka.
- Precis före jul 2016 kommer det **FÖRSTA NUMRET AV Ö-POSTEN**. Ringöns egna tidning. En idé från Bengt på KP Frukst & Grönt som Saltet tar vidare. Flera på ön fixar dessutom en alldeles egen julgran (som blir tradition).

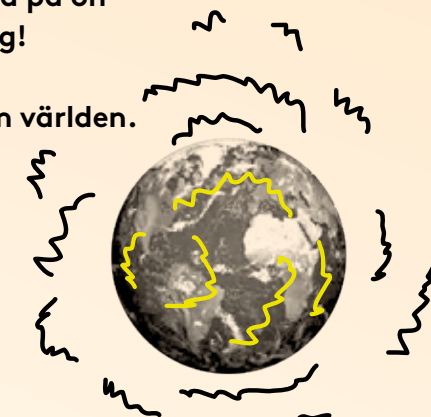
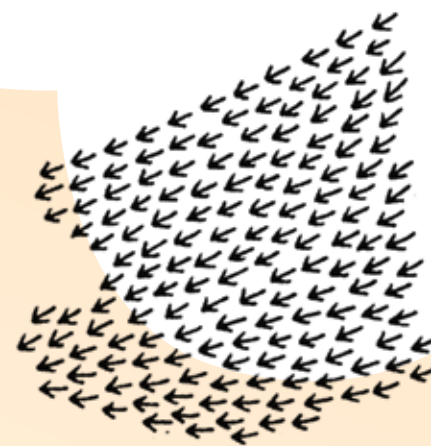
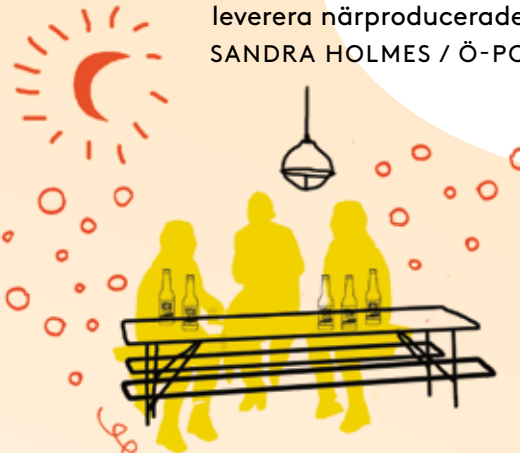
2018

- Staden klubbar igenom de **TIDSBEGRÄNSADE BYGGLOVEN** för Ringön. Helt unikt och för första gången i ett industriområde. De nya loven betyder bland annat att det är lagligt att öppna kvällsrestaurang på ön plus att befintliga lokaler får användas till annat än traditionell industri. Fönstret som Saltet har jobbat för i tre år har öppnats.
- RINGÖN LOCKAR FLER OCH FLER** från andra industrier. Filmare, dansare, designers och musikproducenter flyttar från stan till ön.

2021

FRAMÅT TILLSAMMANS!

(HITTILLS)

NYCKELFRÅGOR

Vissa saker är viktigare än andra. För Saltet är det framförallt fem frågor som gjort jobbet på Ringön mycket roligare och enklare. Något var självklart från början och annat växte fram ur frustration och krockar.

TEMPORÄRT

Saker behöver inte finnas för alltid. En övergångsperiod har också ett värde, den är till och med något unikt i sig själv. Fem år är en lång tid för många, tio ännu längre, femton kan vara en evighet.

För Saltet förändrades en del när fler såg samma värde av att bygga tillfälligt. Det tidsbegränsade bygglovet för Ringön, parkeringar som används till annat än bilar, en tillfällig busslinje, nygamla lampor över mörka gator och mycket mer.

GEMENSKAP A OCH O

”Häromdagen knackade det på dörren och Krax stegade in på kontoret. Det är en av våra grannar, och numera en vän också. Han har bott härute i 27 år, ibland på en båt och ibland i sin buss och det är inte många som känner ön lika grundligt som han.

– Skall du ha kaffe Krax? frågade vi.
– Nä, jag har inte tid. Måste flytta en bil och så har jag en jävla hosta. Skulle bara säga hej. Men så skall jag säga en grej också. Det har hänt något härute sen ni kom. Folk hälsar på varandra nu. Stannar och snackar.

Det var generöst att bjuda på det. Krax var skeptisk i början. Lite avvaktande som många andra. Nu är han ett viktigt bollplank och vi fokuserar allt mer på gemenskapen härute eftersom den är helt avgörande för framtiden. Koppla ihop det gamla med det nya. Samarbeta gör Ringön roligare men framförallt stärker det platsen. Vi får lättare att driva frågor och företagen får lättare att göra affärer. När Vega Bryggeri och Bergstrands Kaffe skruvar ihop en kaffeöl tillsammans är det ett litet exempel på något stort.”

/ UR SALTETS LÄGESRAPPORT OKTOBER 2017

UTGÅ FRÅN MÄNNISKORNA PÅ PLATSEN

Människorna på platsen ska driva utvecklingen. Ofta krävs det att någon börjar rulla stenen men sen ska den rulla av sig självt. Mycket handlar om frihet. Stort utrymme för individuella initiativ. En tillåtande attityd. Mer Ja än Nej.

FRÅN INDUSTRIOMRÅDE TILL Ö

Ringön är inte en ö men det är väldigt mycket mysigare att kalla det en ö än ett industriområde. Det ger en känsla av kärlek och omsorg och får människor att agera utifrån det. Som ö-bo får du en tillhörighet, du är en del av hela ön.

ELDSJÄLAR

För ungefär 10 år sedan träffades Filip, Red Top och Matilda på ett möte med Göteborgs 400-årsdag. De har, på olika sätt, jobbat med kreativ verksamhet i Göteborg under större delen av sitt liv. De delade samma frustration över att Göteborg var dåliga på att ta hand om det som befinner sig i marginalen. Stadsutveckling var något nytt för dem. De kallade sig för eldsjälar snarare än projektledare. Den typen av frustration och kärlek behövs.

MÄNNISKORNA

Fastighetsägare, företagare, staden och alla andra. Det är många drömmar och röster som ska få plats på Ringön. Brokigheten har vi talat om i Ö-Posten förr men vi kanske aldrig har ställt frågan vart Ringön är på väg?

BERÄTTAT FÖR: JIMMY HÅKANSSON, LISA STEVIK OCH MALIN DITTMER

FOTO: EMELIE ASPLUND

Gert Guldbrand

LUNDBY PLÅT

”Jag köpte plåtslageriet efter att ha jobbat där i tio år, detta var 1996. Då hade vi ett gammalt tomträttskontrakt, precis som vi har här, fast i slakthusområdet. När vi blev uppsagda och tvungna att flytta därifrån så ville vi fortfarande äga vår egen fastighet för det påverkar hur du står dig konkurrensmässigt, framför allt i dåliga tider. Vi letade så nära tunneln som möjligt, då är man lika nära alla sina kunder, alltid. Det är i princip Göteborgs centrum.

Så flyttade vi till Ringön 2004. Då var det ruffigt, riktigt ruffigt. Många fastigheter låg i stort sett vind för våg, med igenväxta bakgårdar och husvagnar med tveksamma etablissemang. Sedan dess har det hänt mycket, det var på gång lite redan när vi kom hit. Det kom en del nya fastighetsägare som var drivande och stödde sin del, och det kom in yngre krafter. Det var väl när staden arrangerade Spontaneous city som de fick upp ögonen för att här har man ett ganska spännande område. I dag är det en väldig ordning om man jämför bakåt. Men det som fortfarande är unikt med ön är att här finns så många små verksamheter. Du vet alltid vem du kan fråga för att få hjälp med något, eller bli skickad vidare. Det här småföretagarklustret gör att du blir mindre ensam i ditt företagande. Ska jag vara ärlig så beror nog samman-

hållningen på Saltet, de ligger till stor del bakom att den vuxit fram på ett så bra vis. Det behövs någon som styr upp det, som har tiden att hålla i det. Man kan inte vänta sig att enskilda företagare ska ta det stora engagemanget. I framtiden hade jag gärna sett att man på något sätt gynnar det egna ägandet, mer av det man kallar frimärksägande. Det tror jag är gynnsamt för den organiska utvecklingen. Man får inte ett bostadsghetto, ett kontorsghetto och ett shoppingghetto vilket är slutresultatet i många andra delar av stan. En fastighetsägare vill ofta bygga och förädla för att kanske sälja dyrare, eller få in bostäder eller shopping. Det är något som ligger i affärsidén, men min affärsidé är att vara plåtslagare. Fastighetsägandet är en biverksamhet för att plåtslageriet ska fungera på ett bra sätt. När man är en sådan liten

ägare är man lätt att köra över, det kan jag vara lite rädd för att staden inte tänker på. Fastighetsägarföreningen har fortfarande inte kommit någon vart med möjligheterna att få friköpa sina tomter till en rimlig peng, då hade man känt sig säkrare. Men nu känns det bra ett tag till. Kanske är det så att vår typ av verksamhet kommer att tryckas längre ut från centrum ändå. Jag tror att det finns utrymme på Ringön för hantverksaffärer, konstnärer och startups men i förlängningen är jag mindre säker på att företag som mitt har en plats i den utvecklingen. Vi ligger lite för centralt mot vad vi kommer att få göra, på något sätt kommer vi tryckas ut. Men det kommer antagligen inte ske under den tiden jag är verksam. Dessutom kommer jag inte flytta verksamheten en gång till. Det gör man bara en gång.”

Anita Lindberg

FASTIGHETSÄGARE

“Ringön är mitt Göteborg. Jag hamnade här 1988 i samband med att jag flyttade till Göteborg och började importera salt. Det var främst vattnet som lockade mig, möjligheterna att lossa fartyg vid egen kaj.

Området var rufft då. Jämförbart med Stockholms Hammarby hamn. Och Hammarby hamn ... Ja, när jag växte upp var det inget ställe man fick gå till för mamma och pappa. Övergången till fastighetsägare och hyresvärd kom när jag sålde rörelsen men behöll fastigheterna. Tidigt visade jag förslag till kommunen om att jag ville bygga om och göra andra saker. Det var väldigt trögt kan man säga. Det fanns inget gehör.

Mycket har hänt här sedan jag kom hit,

men staden är fast i sin uppfattning om att Ringön är och ska förbli ett industriområde.

Som fastighetsägare är det väldigt begränsande när reglerna säger att det bara får vara industrier här. Ska vi öka takten och dynamiken på Ringön måste de möjliggöra för oss som vill göra något nytt. Om det är begreppet industriområde som är problemet, vidga på definitionen då. För mig är bryggerier matindustri och replokaler musikindustri. Det finns många exempel i Europa med specialregler för vissa områden för att de ska bli levande. Dessutom måste staden bestämma sig för hur man ska hantera tomträttsavtalen. Förläng nuvarande avtal med ytterligare 40 år så att fastighetsägarna och bankerna känner trygghet i att kunna investera i området.

Den sista tiden har det lossnat, men det har varit en lång resa. Vi har precis avslutat ett bygge för bryggeriet Stigberget och fått tillstånd för en restaurangdel. Innan jag fick bygglov så höll jag på att stänga detta med kommunen i sex till åtta år. Fastighetsbranschen är ingen quick business, det tar tid att bygga och processa. Men det här kan få vem som helst att tröttna.

En sådan här plats lämpar sig ypperligt för musikstudior, band som repar, filmlokaler. Det finns ju inga boende här att ta hänsyn till. Jag kan acceptera att det inte finns bostäder här, tvärtom kan jag tycka att det är coolt. Allt behöver inte bli uberfräcka panoramalä-

genheter med vattenläge. Göteborg är för mig en genuin verkstads- och industristad och Ringön förkroppsligar det med både småskalighet och närhet till vatten. Det är en spännande häkkittel av gammalt och nytt med både plåtverkstad och konsthall.

I framtiden vill jag få hit Älvsnabben. Jag har redan stärkt upp kajen så att den kan komma hit. På somrarna skulle man komma hit med båten, testa på olika food trucks och bryggeriet kunde ordna events. Det vore kul.”

Niklas Nilsson

FASTIGHETSÄGARE

“2004 ringde farsan upp mig och frågade ‘Ska vi köpa en fastighet på Ringön?’. Vi köpte de här två husen trots att nästan ingen ville vara på Ringön då. Vi blev varnade om att rören var dåliga och att det skulle kosta hur mycket som helst att byta dem. Och det har det gjort. Vi har renoverat konstant i 16 år.

När vi kom hit var Ringön ett renodlat industriområde. Vi försökte tidigt locka hit konstnärer och andra kreativa, men det var svårt. I stället fick vi jaga små hyresgäster och dela upp stora lokaler till mindre enheter. Nu är det kö på det mesta.

Från början var det här bara en affärsidé för oss. Men efter 10–15 år har kärleken till stadsdelen vuxit. Nu ser vi alla fina kvaliteter som vi inte såg då, att folk hjälper varandra och ordnar och fixar. Det råder en cirkulär ekonomi här. Fakturorna går runt. Vi kunde lika gärna hamnat någon annanstans i stan, men i dag är jag jätteglad för att det blev Ringön. Just därför smärtar det att det inte har blivit

så som staden har sagt. För åtta år sedan startade vi Ringöns fastighetsägarförening, officiellt för att hantera att staden äger tomt-rättigheterna och kan tvinga oss härifrån trots att det är vi som äger husen. Sedan dess har vi suttit i över 50 möten och diskuterat Ringöns framtid. Då sa de att det skulle satsas på frimärksdetaljplaner och att det skulle ta runt tre år. Sju till åtta år senare har inget hänt. Nu måste vi vänta på en översiktsplan, det tar tre till fyra år. Först då kan vi göra en detaljplan, som tar fem år. En vanlig människa kan inte jobba med de tidshorisonterna.

Det finns ett unikt tillfälle att göra Ringön till något annorlunda. Här finns jättemånga olika husägare, små och stora. Är det något ställe där allt inte behöver bli likadant så är

det här. Men då måste staden ge oss friheter och frimärksplaner. Då kan man få till den där blandstaden som alla stadsarkitekter talar om.

Ringön har förändrats med åren men är ändå sig likt. Det här är en plats för den lilla entreprenören snarare än kedjor som McDonalds och H&M. Alla verksamheter som fanns och som fungerat finns kvar. Gotenius Varv finns kvar, Lundby Plåt finns kvar och Louie kör fortfarande runt med sin truck och lyfter saker åt folk som han gjorde för 20 år sedan.

Jag vill inte att Ringön ska ätas upp av de stora aktörerna, som resten av staden. Jag hoppas att vi som har varit verksamma här och dragit hit nya spännande grejer ska få fortsätta göra det i många år till, så att den här själen lever vidare.”

Jimmy Herdberg

KOKOKAKA

“När vi skulle lämna vår lokal i stan så kollade vi runt och blev nyfikna på Ringön. Tillslut hittade vi den här, som var ett gammalt varulager. Det låg skräp överallt. Betong, cement och asfalt. Men jag kände direkt att detta är perfekt. Detta är motsatsen till en källare i Vasastan. Vi skrev kontrakt, isolerade hela lokalen och flyttade in, det var 2017. Sedan dess har vi byggt det vi behöver.

Vi behöver ganska mycket yta, vi har filmstudio, en ljudstudio och en syfabrik här. Så vi behöver en enkel men stor lokal för att göra det vi gör.

Det har rört sig ganska långsamt framåt här ändå, även om det har hänt mycket under de fyra år vi varit här så är det ingen revolution. Det började dyka upp lite nya verksamheter, och samtidigt kom vi redan till ett litet samhälle, med Lundby Plåt och Vega och de som redan fanns här. I stan träffar du inte din granne, men på Ringön har man något gemensamt bara genom att vara här. Nu har det flyttat hit ganska mycket mer. Man uppskattar de små förändringarna mycket här, att det plötsligt finns ett ställe att kaka på.

Det som gör Ringön unikt är människorna som söker sig hit. Det är en viss typ som kanske lockas av kombinationen att tillåta sig att vara i en ruffigare lokal och göra mycket själv, bygga det man behöver. Det finns de som lockas av det geografiska motståndet i kombination med att det är billigare här än i stan.

Det är ganska enkelt egentligen, om det är billiga lokaler kan man vara där och skapa. Och blir det en kritisk massa som söker sig dit så får man också bra stämning. För det är fantastisk stämning, när du går och äter lunch så träffar du alltid någon du känner, man kan låna saker av varandra och göra grejer tillsammans. I stan ringer du ett företag och tar in en offert om du behöver hjälp med något, här

är det mer att man springer på någon och så diskuterar man hur man kan lösa problemen. Så har man börjat bygga något tillsammans.

Det var en bra känsla från början, men det har blivit ännu mer så. Ön har inte börjat att utvecklas till något annat, utan fått vara vad det är. Och jag tror att det kan få fortsätta att vara så, Göteborg är en ganska långsam stad. Jag är från Göteborg, har bott kvar här och alltid tyckt att det varit jobbigt att alla flyttar härifrån så fort man ska göra karriär. Med Kokokaka har jag alltid försökt skapa en kreativ hub så att det finns en plats där människor kan skapa och vilja vara. Det hoppas jag att hela Ringön kan vara, och det finns andra här som delar den visionen.”

Christina Skårud

Marie Lagerquist

KONSTNÄRER

“När jag flyttade hit fick jag alltid beskriva var Ringön låg, att det ligger på andra sidan bron, precis till höger när man kliver av spårvagnen, många visste inte det. Nu vet alla var Ringön ligger. När jag i dag säger att jag har ateljé på Ringön säger alla ‘aaaaahh’ och ‘woow’. Det kan kännas underligt, för mig är det min arbetslokal, jag jobbar här. Jag tänker inte så mycket på det andra.”

CHRISTINA SKÅRUD: “Innan jag kom till Ringön satt jag på Gullbergs kaj, i närheten av Holmens marknad. Det området genomgick en del förändringar, hela kvarter fixades upp, hyrorna blev dyrare, andra typer av verksamheter flyttade in och då kunde inte jag vara kvar. Någon fick nys om lokalen på Ringön och jag gillade stämningen, ganska snabbt tyckte jag att det kändes väldigt bra.

Sedan dess har jag upplevt en förändring, på något sätt. Framför allt är det hippfaktorn, som kanske var på väg lite smygande redan när jag flyttade in men inte riktigt kommit igång. Det har också kommit mer verksamheter till området som har med konst att göra, gallerier och så konsthallen. Det har känts väldigt positivt. De tillfällen då vi har träffats med Saltet har det varit så kul att se att det puttrar och att det finns många olika slags verksamheter samtidigt. Och att det är så bra folk här.

Jag gillar mixen. I början kunde vissa saker kännas skrämmande, som Stenkolsgatan som är en genomfartsled för stora långtradare som dundrade förbi. En helt annan typ av folk och stämning. Nu känner jag att det är härligt, de ska köra sina varor och här kommer jag och ska till mitt. Jag gillar att det är många yrken som pågår på samma gång. På min förra plats blev det på slutet mer och mer kontor och man kände hela tiden att vi var momentet som skulle bort. Här är vi en grupp bland massa andra som är här och jobbar.

Jag hoppas att det inte ska bli samma sak här som det blev där. Att det ska komma

in hyresvärdar som ser det som en plats att spekulera på, med höjda hyror som följd. Det är en risk tror jag. Det bästa vore ju om blandningen får vara kvar. Hur man bevarar den vet jag inte. Även om våra verksamheter kan påminna om varandra, som reklamfolk och småföretagare, så är vi som jobbar med konst inte vinstdrivande på det sättet. Därför har vi kanske ett annat tänk, våra ställen behöver inte se bra ut utifrån, vi vill mest komma hit och jobba. Så en bra balansgång är nog det viktiga, att det finns olika sorters lokaler med olika sorters finish.”

MARIE LAGERQUIST: “Runt 2014 letade jag efter en ny lokal med fler kollegor. Det snackades om Ringön redan då, och det var redan en del folk här ute. Då var det ungefär som nu, fast med färre konstnärer, arkitekter och musiker. Det var nog en plats som då kändes avsidat för många, och den blicken på Ringön har nog på många sätt behållits, även om ön kryper närmre i folks medvetande. På vissa sätt har det förändrats fort, som att det gått väldigt fort att bygga nya hus. Å andra sidan har det inte ploppat upp butiker och restauranger på den nivå som man trodde.

Det är fortfarande en brokig skara verksamheter här, det finns plåtslageri, snickeri-verkstad, hantverkare, kommunens stenlager, sophertering och även större företag. Och så alla de nyare verksamheterna. Det är väldigt inspirerande att vara i en sådan miljö, och behändigt. Det är det som är det fina och unika, att det samsas många på liten yta. Det hopp-

as jag blir kvar. När det blir fler och fler som inte bara är här mellan 07 och 16 så blir det också liv på fler tidpunkter. Vi går i skift, lite som i parallella världar men vi samexisterar.

Hur jag tror att det blir beror lite på om jag ska drömma eller vara cynisk. Får jag drömma så hoppas jag på ett område som behåller sin brokighet. Men hur det ska gå till är tiotusen kronors-frågan. Helst ska den brokigheten växa fram organiskt och inte styras, men släpper man all styrning så kommer fastighetsspekulationerna att ta över fullständigt för att platsen är så central. Då kommer vi inte ha råd att vara kvar. Så jag vet inte.

Vi blir en del av problemet vare sig vi vill eller inte. Det är inte så att bara för att vi konstnärer kommer hit så vill alla vara här, men i viss mån är det lite så, vi bidrar till att man vänder blicken mot platsen. Jag tror att det måste finnas fler sådana här platser, så kanske inte fokuset på Ringön blir så stort. Det är på gott och ont, gott för oss som inte vill synas så mycket, ont för biblioteket, kiosken och andra som har publika verksamheter.

Jag kämpar inte så mycket med att få andra göteborgare ut till Ringön som jag vet att andra gör. Sedan i våras driver jag ett bibliotek ovanför kiosken på Ringön, ett referensbibliotek. Så för bibliotekets del är det viktigt att folk kommer hit, men för min ateljé där jag jobbar till vardags spelar det ingen roll. Det krävs också lite mer för att få ut folk hit, göteborgare är ganska tröga med att gå till andra platser än man är van vid.”

Karin Slättberg

STADSBYGGNADSKONTORET

“Jag skulle nog säga att Ringön är lite av en doldis bland stadsdelar. Det som är så fascinerande är blandningen av verksamheter som finns där sida vid sida. Men man behöver skrapa lite på ytan för att upptäcka allt spännande som pågår.”

Det är den mångfalden som staden har identifierat och som man vill ta tillvara och stärka.

Den långsiktiga planen som staden jobbar med sträcker sig många år framåt i tiden och där säger man att Ringön ska få vara som det är och utvecklas i sin egen takt. Jag tycker att det säger rätt så mycket om att staden är väldigt mån om den här småskaliga karaktären som man tycker är unik och vill behålla.

Stadsbyggnadskontoret och fastighetskontoret är två av flera parter som ingår i arbetet med att förverkliga visionen för Älvstaden, där Ringön ingår. I väldigt många andra områden har man mer eller mindre tagit bort det som finns och byggt nytt i stället. På Ringön ville vi hitta andra vägar, men det har va-

rit en utmaning att göra det. Att försöka hitta sätt att främja den successiva utvecklingen.

Vi har använt de verktyg vi har i vår verktygslåda när det kommer till planering. Bland annat har vi tittat på möjligheterna med tidsbegränsade bygglov. Att man under en period får använda en byggnad till något annat än det som planen säger. Vi har också tagit fram motsvarande riktlinjer för att söka permanent tillstånd för att ändra delar av planen. Man kan ju även se möjligheterna med att det faktiskt finns en plan. Det ger ett starkt skydd för de verksamheter som finns där i dag, samtidigt som det kanske är ett hinder för andra.

Saltet har varit en viktig kommunikationskanal för oss mot de som är verksamma och

aktiva på Ringön. Vi har även haft direktkontakt och försökt vara på plats för att kunna vara mer tillgängliga. Den fortsatta utvecklingen behöver också ske i nära samarbete. Att man formerar sig och samlar sina krafter för att möta staden tror jag är en väldigt viktig förutsättning framåt.

Men man kanske inte heller behöver ha så bråttom med Ringön. Det är så mycket på gång överallt att det kan få ta lite tid i någon del av staden. Just nu gasar och bromsar man samtidigt och det kommer att synas avtryck allt eftersom. Men förhoppningsvis sker det varsamt så att det som kommer till fogar in sig på ett bra sätt och inte stör eller förstör det som redan finns.”

Patrik Andersson

BUSINESS REGION GÖTEBORG

“Ringön är en unik plats som har fått utvecklas i sin egen takt samtidigt som det sker en enorm stadsutveckling i Göteborg. Att ha ett område mitt inne i kärnan som lite grann får leva ett eget liv blir en skön kontrast till den stadsutveckling som exploderar runtomkring.”

Det är viktigt att det får fortsätta vara så under en överskådlig framtid. Men då måste man jobba för att låta de verksamheter som finns där vara kvar och att de får rätt förutsättningar för att kunna utvecklas. Samtidigt som ett sådant här område lockar nya företag från flera olika sektorer. Företag som har behov att sitta centralt, men som samtidigt inte ser sig själva i något av de stora kontor-komplexen som byggs överallt. Det innebär

att man får en mångfald av intressanta människor och verksamheter, som alla städer egentligen suktar efter. Så ytterst handlar det om en stads attraktionskraft.

Men det var inte helt självklart från början. Det har både krävts politiskt mod och att våra förvaltningar har vågat fatta beslut i ett antal frågor för att låta det här hända. Det hade ju varit enklare att vara mer traditionell och låta en massa kontor växa upp på Ringön än att säga att vi låter det vara som det är. I början hade vi också många extremt långa och djupa dialoger. Inte minst i BRG:s styrelse. Hur tar man sig an en sådan här fråga?

Inledningsvis och under en lång period lyssnade vi noga på gänget som drev det här. En av de viktigaste sakerna de sa var att vi inte skulle framhäva att det var ett kommunalt projekt. Vi fanns där som ett som ramverk och en samtalspartner och ibland som en dörröppnare men annars har Saltet jobbat väldigt självständigt.

Jag skulle säga att det har överskridit mina förväntningar. Den yttersta kvittensen på det är att över 70 verksamheter har flyttat till Ringön under de här fem åren. Och jag tror också att de befintliga företagen har trivts med vad som har skett. Samtidigt har man gjort Ringön mer tillgängligt för göteborgarna och det manifesteras tydligt i Ö-festen, som lockade 20 000 personer förra året.

Saltet, de som har jobbat med detta, har

varit helt avgörande för utvecklingen. Jag är helt övertygad om att det inte hade kunnat hända utan deras arbetsinsats i både mjuka och hårda frågor. Det vi hittills inte har fått till är infrastrukturen. Tillgänglighetsfrågan är oerhört viktig och utan en rimlig kollektivtrafiklösning finns det en risk att utvecklingen stannar av. Den helt avgörande faktorn nu när vi drar oss tillbaka med BRG:s samlade insatser är att verksamheterna på Ringön tar över stafettpippen. Så att både nya och befintliga företag fortsätter växa och frodas i sin takt. Men också att det blir en verklig mötesplats för göteborgarna.”

I fem år har Saltet jobbat för att sätta Ringön i rörelse – men inte åt samma håll som många andra stadsdelar i Göteborg. Här ska det nya och det gamla få finnas sida vid sida. Vi satte oss ner med Matilda Lindvall och Johan Red Top Larsson för att prata om vad stadsutveckling kan vara – just på den här platsen.

Eldsjälar

Först och främst, vad betyder stadsutveckling för er?

Red Top: Att få städer framåt, att få dem att utvecklas. Ett av de viktigaste skälen till att vi har jobbat som vi har gjort här är att en stad behöver utvecklas på olika sätt, det kan inte vara en homogen utveckling. Vi har inga åsikter om hur man gör det på Lindholmen, i Gårda eller vid Fixfabriken. Man måste inte tycka att all utveckling är bra, men jag tror att den är nödvändig.

Matilda: När jag började jobba med det här visste jag inte mycket om stadsutveckling. Vi köpte en stor karta över Ringön, hängde upp den på väggen i vårt kontor och konstaterade att Ringön är stort. Nu vet jag mer och säger, stadsutveckling kan vara något bra och det kan vara något dåligt. Det kan bli en kuliss där allt vanligt och levande försvinner. Men det kan också vara att man sätter upp lampor i en park som man tycker om, för att den är för mörk. Eller gör en ny cykelbana för att det ska bli lättare att ta sig fram. För mig handlar det nog om vad som finns och inte finns och vad som borde finnas på en plats.

Hur ska man undvika att Ringön blir just en sådan kuliss som du beskriver?

Matilda: Ta vara på det unika. Det behöver finnas ett riktigt liv. Inte hitta på en massa behov och funktioner till en plats. Varje plats har sin särart. Det skulle vara väldigt trist om allt såg samma ut. Kafé i alla bottenplan och sånt.

Red Top: Om man inte bryr sig om människorna som finns på en plats så kan man nästan räkna ut att det blir fel. Det finns en benämning som heter BID, Business Improvement District. Det innebär att kommunen sätter sig ner med fastighetsägaren och bestämmer hur man ska förändra ett område som man inte tycker fungerar tillräckligt bra, som kanske är lite för skitigt. Ett misstag man ofta gör då är att man vill sopa ut och göra rent, på pappret skapar det en tryggare plats men man tar även bort särarten och det som är unikt. Att skapa förtroende på en plats tar enormt lång tid. Mycket längre tid än vi trodde. Om staden och fastighetsägarna skulle vilja gentrificera Ringön skulle de kunna göra det ganska snabbt. Men då suddar man ut det som är viktigt för en levande stad.

Finns det någon del av jobbet ni gjort här som ni tycker varit extra viktig?

Matilda: Vi har varit bra på att utmana befintliga strukturer. Exempelvis det tidsbegränsade bygglov som vi fick igenom, det är fantastiskt. Det har gjort att man kan öppna kvällsrestauranger och använda sina lokaler till annat än traditionell industri.

Red Top: Vi har varit tvungna att lära oss allt om detaljplaner, tomträtter och hur staden ser på marken. Det finns lite olika problem på ön, som känslighet för höga vattennivåer eller att marken anses lite giftig, som gör att folk inte kastar sig över platsen för att utveckla den. Man får inte heller bygga bostäder här, i alla fall inte de närmaste 15–20 åren. Det gör att det finns förutsättningar för att Ringön ska förändras långsamt.

Ibland uttrycks ändå en oro för just förändring eller gentrifiering av Ringön, att det som finns där i dag inte ska få vara kvar. Hur ser ni på det?

Matilda: Jag var rädd för hur det skulle kunna gå när vi först kom hit. Att vi skulle sätta en sten i rullning som inte var bra. I dag blir jag tokig på att det fortfarande är så mörkt på gatorna när jag cyklar hem eller att jag inte kan få i mig någon mat om jag jobbar sent. Men med det sagt så är det också det som är det vackra. Det handlar om att gasa och bromsa tror jag. Att veta när man ska göra vad för att behålla livet och mixen av människor.

Red Top: Det är bostäder som brukar kicka igång gentrifiering. Här är det tomträtter, fastighetsägarna hyr marken av staden. De löper på 20 år vilket innebär att man inte anser sig ha ekonomi att investera allt för mycket, det tycker vi är positivt. Frågar du fastighetsägarna så ser de det som något negativt, men så får det kanske vara. Från stadens perspektiv handlar gasa och bromsa mycket om hur man hanterar marken. Antingen säljer man den till intressenter som får utveckla egna fastigheter, förmodligen till en eller två stora aktörer som har gott om kapital och så utvecklar man Ringön åt ett håll som vore katastrofalt för staden. Eller så är man inte intresserad av att sälja marken, då bromsar man och vågar ta steget att låta utvecklingen ske organiskt som de kallar det.

Vad skulle ni kunnat göra bättre?

Matilda: En stor sak för mig är att det är få tjejer som kommer hit, inte för att hyra plats och så men för att driva utötvända verksamheter. Nästan alla nya ställen drivs av män i en viss ålder. Få restauranger och inget kollektiv drivs av en kvinna, det tycker jag är trist. Kanske är det såhär det ser ut överallt men det är ju lite skitsamma för svaret på din fråga, det är ju här vi är.

Red Top: Men du kan väl inte säga att det är Ringöns fel att det ser ut så?

Matilda: Det är inte Ringöns fel, men vi måste ställa oss frågan varför det ser ut som det gör även på Ringön? Förutom att samhället ser ut som det gör, finns det grejer vi skulle kunnat påverka?

Red Top: Jag tror inte att man kan bortse från hur samhället ser ut stort, hur många kvinnor driver restaurang inne i stan? Jag tror att de kvinnor som finns här kan vara bra förebilder, och kanske synas mer för att visa att det inte är farligt. Det är mycket svårare för mig att säga att det är lugnt att komma hit.

Matilda: Klart att det är ett samhällsproblem men det kan vi inte skylla på. Det är här vi är. Vad önskar du dig annorlunda Red Top?

Red Top: Jag är besviken på att vi inte lyckats få bättre kommunikationer till ön. Vi jobbade hårt med ett båtprojekt som inte blev av, och nu har vi satsat mycket tid och pengar på en temporär busslinje. Jag tror att det är avgörande för öns utåtriktade verksamheter att folk kan ta sig hit på ett enkelt sätt.

Vad ska till för att Ringön ska fortsätta utvecklas på det sättet ni påbörjat?

Red Top: Farhågan är att det kommer in för tunga investerare som vill utveckla platsen så snabbt som möjligt. Nu tror jag inte att det kommer att hända inom en överskådlig framtid. Det skulle vara ifall fastighetskontoret och staden avviker från den tanken som finns nu.

Matilda: Jag håller med. Fast mest av allt är det upp till människor på Ringön, där är superkraften. ●

”Vi har varit bra på att utmana befintliga strukturer.”

Vi frågar: Vad gör du på Ringön i dag?

Maria Runklint, 63 år, jobbar på Smyrna Second Hand.
— Jag har ansvar för skor och väskor på Smyrna Second Hand. Ringön är ett underbart ställe, det är roligt och bra och överraskande. Aldarido har världens godaste mat och det brukar jag unna mig.

Mirko Olmos, 44 år, produktionsansvarig på Rancold.
— Jag äter lunch här på Ringön cafeterian varje dag. Det känns som hemlagad mat och det är fräscht och fint.

Cecilia Staffansdotter, 36 år, jobbar på Claessons trätjärna.
— Jag tvättar stolarna som ska skänkas vidare och så den här väskan som var min morfars, jag vet inte vad vi ska göra med den. Om vi ska behålla den eller om vi ska göra oss av med den.

Pekka Nilsson, 45 år, filmbilsoperatör.
— Jag filmar avloppsledningen här och har hittat rötter från ett träd i närheten. Det är skräp, stenar och annat som fastnar i det och som vi ska spola bort nu. Min kollega kommer med spobilen.

Johanna Löfgren, 40 år, möbelpätersör
Lizzie Hargitai, 35 år, stödassistent.
— Vi ska hämta ut bilen som varit på service och sen ska vi gå på loppisen som öppnar nu.

Magnus Galla, 47 år, betonghåltagare, smed, allti alla.
— Jag svetsar på ett räcke som vi gör till en kund. Jag veckopendlar hit från Örebro. Det funkar fint.

Kalle Hagberg, 43 år, rejvare.
— Jag fester här, och vill fortsätta festa här. Staden ska inte lägga sig i och lustmörda Göteborgs uteliv. De förstår inte vikten av att det finns en undergroundscen. Göteborg handlar inte om Volvobilar längre.

Rebecca Loncarevic, 37 år, löneadministratör på ADA.
— Jag går min lunchpromenad, det är skönt att komma ut. Ringön är nära till allt och man slipper lämna Hisingen.

Lars Tobiasson, 73 år, pensionär.
— För fyra år sen sålde jag allt jag hade och flyttade till Asien. Jag har rest i 90 länder och jag gillar att prova saker. Tv är inget för mig, det är bara att sitta och glo. I dag har jag servat min husbil här på Ringön, han är bäst den killen som jobbar här. I kväll ställer jag och kvinnan upp bilen någonstans vid havet, det blir gott.

David Denman, 48 år, fotograf.
— Jag jobbar här, jag plåtar mode och reklam. Jag flyttade tillbaka till Sverige för fem år sen. Ringön är så nära New York som man kan komma.

Joachim Nordmark, 33 år, elektriker.
— Jag jobbar här i dag. Nu skulle jag bara hämta ett måttband i bilen. Ibland handlar jag på Inet eller i någon annan butik men annars är jag inte här så ofta.

Fatemeh Kalvany, 55 år, frisör.
— Jag jobbar och har haft min salong här i snart 3 år.

Vilde Allu, 21 år, Made in Ringön.
— Jag har precis gjort klart ett tryck på tröjor för en rappare i Malmö.

